

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København, den 26. marts 2002

Vedrørende Deres 2001-730-0514 – høringsvar om skærpelse af straffen for voldtægt m.v.

Foreningen Joan-Søstrene har ved skrivelse af 27. februar 2002 modtaget ovennævnte forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven til udtalelse.

Det er positivt, at regeringen foreslår at styrke det strafferetlige værn mod handel med mennesker med henblik på sexuel og anden udnyttelse. Selvom handel med mennesker allerede er kriminaliseret gennem straffelovens eksisterende bestemmelser, finder vi det som et væsentligt og utvetydigt signal, at man med indførelse af den foreslåede § 262 a kriminaliserer området explicit. For så vidt angår den foreslåede strafferamme, finder vi skærpelsen passende set i forhold til forbrydelsens karakter, herunder den massive krænkelse af ofrenes personlige frihed, integritet og værdighed.

Vi kan tilslutte os bemærkningerne i forarbejderne om, at det nuværende strafniveau for voldtægt – og seksuelle overgreb i øvrigt - ikke tilnærmelsesvis afspejler den krænkelse, som ofret har været udsat for. Dog finder vi det besynderligt, at man i bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 3 og 4 (p. 7), hovedsageligt fokuserer på overfaldsvoldtægter, idet hverken kontaktvoldtægter eller parvoldtægter omtales specifikt. Det er særdeles uheldigt, at man har udeladt overvejelser om de mest gængse former for voldtægter i Danmark, dvs. kontakt- og parvoldtægter. Lovforslagets bemærkninger står i modsætning til forarbejderne vedrørende Justitsministeriets 2001-730-0434 - udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt). Bemærkningerne til den fællesbestemmelse, som blev foreslået, omfattede både forsøg på og fuldbyrdet overfalds-, kontakt- og parvoldtægt. Det er erfaringen fra vores over 25 år gamle rådgivning for kvinder udsat for seksualiseret vold, at ofre for kontaktvoldtægt, herunder ofre for parvoldtægt, ofte er lige så fysisk og psykisk tilredte som ofre for overfaldsvoldtægter. Dertil kommer, at de psykiske senfølger af en kontaktvoldtægt, eller parvoldtægt, ofte er langt voldsommere end følgerne ved en overfaldsvoldtægt. Vi kan i den forbindelse oplyse, at langt de fleste voldtægts ofre, som henvender sig i Joan-Søstrenes rådgivning, har været udsat for kontakt- eller parvoldtægt. Tilsvarende viser statistikken for brugerne af Voldtægtscentret på Rigshospitalet, at dem, der søger, i overvejende grad er ofre for kontakt- eller parvoldtægt. Vi er derfor bekymrede for, at justitsministeriets udeladelse af direkte reference til kontakt- og parvoldtægter i

bemærkningerne vil medføre, at domstolene ikke vil følge den foreslåede skærpelse af straffniveaue i disse voldtægtssager.

I et demokratisk retssamfund er det af afgørende betydning, at straffen for en forbrydelse som voldtægt afspejler straffens såvel præventive- som rehabiliterende elementer, foruden at afspejle samfundets afstandtagen. Vi savner derfor justitsministeriets overvejelser omkring behandling af voldtægtsforbrydere i kombination med den længere fængselsstraf, således som disse overvejelser fremgik af bemærkningerne til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt).

Vi konstaterer, at justitsministeriet fortsat er af den opfattelse, at gruppevoldtægter er et særligt voldsomt og traumatiserende overgreb. Vi er enige i, at der i sådanne sager bør ske en yderligere strafskærpelse i forhold til straffniveaue i voldtægtssager med kun én gerningsmand. Tilsvarende støtter vi, at det bør tillægges vægt i skærpende retning, hvis der er tale om voldtægt begået mod et barn.

På baggrund af justitsministeriets bemærkninger om gruppevoldtægter kan det imidlertid undre, at ministeriet - og de siddende regeringspartier - i forbindelse med lov nr. 463 af 7. juni 2001 (lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer m.v.) ikke har udvist tilsvarende forståelse for ofrene for dette særligt voldsomme og traumatiserende overgreb. Justitsministeriet har i forhold til udmålingen af torterstatning ikke beskæftiget sig med de specielle forhold, der gør sig gældende i relation til gruppevoldtægter. Ifølge lovens forarbejder skelnes der ved udmåling af torterstatning til ofre for en gruppevoldtægt ikke mellem antallet af gerningsmænd. Hverken før eller efter lovens vedtagelse kan et offer for gruppevoldtægt altså påregne højere torterstatning, hvis voldtægten er begået af syv gerningsmand på samme tid frem for to. Denne form for grupperabat er fortsat uacceptabel.

Faldet i strafudmålingerne og konsekvenserne heraf har givet anledning til bekymring blandt de kvinder, som søger rådgivning hos os efter en voldtægt. Tidligere kunne vi love kvinden, at hun typisk ikke det første halve år efter dommen risikerede at møde gerningsmanden på gaden. Med det gældende straffniveau er vi nødsaget til at forklare hende, at straffniveauet er så lavt, at gerningsmanden formentlig først skal til afsoning længe efter domsafsigelsen. Dertil kommer, at gerningsmanden formentlig hurtigt kommer på udgang og – naturligvis – bliver løsladt efter 2/3 tid.

Det er i sig selv problematisk i et retssamfund, at en person, der nyligt har begået en så voldsom forbrydelse mod et andet menneske som en voldtægt, kan bevare sin personlige frihed og integritet i et ubestemt tidsrum mod hensynet til andres frihed og sikkerhed. Vi er derfor enige i skærpelsen af straffniveauet for voldtægt, men vil gerne understrege, at denne generelle skærpelse må forudsætte, at gerningsmanden fremover faktisk varetægtsfængsles umiddelbart efter dom. Dette kan også ses som en fordel for den dømte, der dermed straks kan påbegynde sin afsoning og forhåbentlig i denne forbindelse også den nødvendige behandling.

Det er både besynderligt og beklageligt, at man tilsyneladende har valgt at tillægge det skærpende betydning i relation til strafudmålingen for overfaldsvoldtægter, at ofret har

gjort modstand. Det sender et forkert signal om de kvinder, der ikke har ydet tilsvarende "kvalificeret" modstand. Det er vores erfaring, at mange voldtægts ofre netop ikke har ydet fysisk modstand af frygt for liv og lemme eller som følge af overgrebets stærkt angstprovokerende karakter.

Vi har med interesse noteret os, at Rigsadvokaten fortsat underrettes om alle domme vedrørende voldtægt med henblik på at følge udviklingen i retspraksis efter lovens ikrafttræden. Det er væsentlig for offentlighedens adgang til at følge udviklingen i strafudmålingerne.

For så vidt angår straffelovens § 244, fremgår det af bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 6. (p. 10f), at man tilsigter at forhøje straffen i voldssager med en tredjedel "som overvejende hovedregel". Det er erfaringen fra vores rådgivning, at meget af den såkaldte familievold er omfattet af straffelovens § 244. Vi forudsætter derfor, at familievold er omfattet af justitsministeriets betegnelse om "overvejende hovedregel". Under denne forudsætning kan vi tilslutte os den foreslåede skærpelse af strafniveauet i voldssager.

Generelle bemærkninger

Med lovforslaget har den siddende regering, i tråd med den tidligere regerings forslag, udvist forståelse for, at seksuelle overgreb er "en grov og traumatiserende krænkelse af ofrets – typisk kvindens – integritet og værdighed". Regeringen har videre med bemærkningerne "Gruppevoldtægter med anvendelse af den betydelige overmagt, der ligger i, at der er flere gerningsmænd, må normalt antages at indebære et særligt voldsomt og traumatiserende overgreb på ofret" demonstreret sin indsigt i ofrets situation. Det kan derfor undre, at denne indsigt ikke har givet sig udslag i et forslag om bedring af erstatning til ofre for seksuelle forbrydelser (ud over det der måtte følge af lov nr. 463 af 7. juni 2001), for slet ikke at tale om tilbud til ofrene om gratis psykologbistand. Vi tillader os i denne forbindelse at henlede opmærksomheden på, at voldtægts ofre, som modtager psykologbehandling under den nuværende "kriseordning" (maksimalt 12 behandlingstimer) selv afholder 40% af udgifterne hertil.

Det nuværende niveau for torterstatninger og de eksisterende offentlige behandlingstilbud til ofrene afspejler ikke tilnærmelsesvis den krænkelse, som et offer for et seksuelt overgreb udsættes for.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene